

SISEKAITSEAKADEEMIA

a

ÕIGUS- JA SOTSIAALTEADUSTE KESKUS

**SISSEJUHATUS ÕIGUSESSE
KAASUSED**

Mari Käbi

SISEKAITSEAKADEEMIA
ESTONIAN ACADEMY OF SECURITY SCIENCES

SISEKAITSEAKADEEMIA
ESTONIAN ACADEMY OF SECURITY SCIENCES

ÕIGUS- JA SOTSIAALTEADUSTE KESKUS

SISSEJUHATUS ÕIGUSESSE KAASUSED

Mari Käbi

Tallinn 2015

Kogumik on koostatud Sisekaitseakadeemia 2015. aasta teadus-, arendus- ja loometegevuse (TAL) projekti raames.

Retsensent: Margit Gross
Keeletoimetaja: Siiri Soidro
Korrektor: Siiri Soidro
Küljendus: Kirjavalla OÜ

© Sisekaitseakadeemia, 2015
Kase 61
Tallinn 12012
www.sisekaitse.ee

ISBN 978-9985-67-261-7 (pdf)

HEA ÜLIÕPILANE!

Õppeaine „Sissejuhatus õigusesse” võib tõenäoliselt olla sinu esimene kokkupuude õiguse õppimisega. See õppeaine annab arusaama õiguse põhimõistetest ja tutvustab õiguse süsteemi, avades eri õigusvaldkondade põhiolomuse valdkonna põhimõistete kaudu. Lisaks saad ettekujutuse õigusliku mõtlemise põhiolomusest: kuidas leida vastus etteantud õiguslikule küsimusele? Viimase juures ongi see kaasuste kogumik sulle abiks.

Kaasuste kogumik soovib enam kui pelgalt kaasusülesandeid koondada. Kogumiku esimeses osas on esitatud juhendmaterjal, kuidas kaasusülesannet lahendada. Juhend on koostatud sammsammuliselt, sinu ülesandeks jääb seda vaid ülesannete lahendamisel järgida. Parema ettekujutuse saamiseks on juhendmaterjalile lisatud üks näidislahend. Pane siiski tähele, et näidislahend ei esinda ainuvõimalikku tõde ja seda ei tule kopeerida. See on eeskujuks, kuid koosta oma lahenduskäigud ise ja võimaluse korral paremini.

Kaasused on loodud selliselt, et nendega oleks hõlmatud võimalikult suur osa Päästeameti tegevusvaldkondadest. Nii on kogumikus kaasuseid, mis keskenduvad tuleohutusjärelvalvele, igapäevasele päästetööle, kriisiregulatsioonile, aga ka teenistuslikele küsimustele. Kuigi kaasuste lahendamise eesmärk ei ole omandada vastava valdkonna spetsiifilist regulatsiooni, saad sa siiski juba esimeses õigusaines lehitseda oma tulevase eriala kesksemaid õigusakte.

Miks tuleb kaasusülesannete lahendamisele sedavõrd suurt tähelepanu pöörata? Õppe lõppedes saab sinust ametnik, sa hakkad oma igapäevast tööd tehes rakendama õigust ja kolmandate isikute suhtes õiguslikke otsuseid langetama. Kaasusülesannete lahendamine annab võimaluse erinevaid olukordi läbi mängida ja otsuse tegemist harjutada. Seepärast võibki nimetada kaasuste lahendamise õppimist õigusliku mõtlemisega tutvumiseks. Seeläbi omandad harjumuse lähtuda õigusliku küsimuse analüüsimisel eelkõige õigusnormist, analüüsida õigusnormi struktuuri, leida elulisest juhtumist õigusnormi hüpoteesis toodud asjaoludele sobivad vastused, seostada elulisi juhtumeid ja õigusnormi hüpoteesi tunnuseid ja teha selge järeldus. Isegi, kui igapäevane tööelu ei nõua kõikide juhtumite kirjalikku lahendamist, peab iga õiguslik otsustamine oma olemuselt läbima eespool viidatud sammud.

Loodan, et kaasuste kogumikust on sel teel abi!

KUIDAS LAHENDADA KAASUSÜLESANNET?

Palju juhendeid

Kaasusülesande lahendamise metoodika kohta võid juhendeid, soovitusi, skeeme jms leida paljudest allikatest. Sisekaitseakadeemias on koostatud õppeaine „Sissejuhatus õigusesse” juurde kaks õppevahendit, mis mõlemad annavad ka suuniseid kaasusülesannete lahendamiseks. Monika Mikiveri ja Sander Põllumäe 2003. aastal koostatud konspekt „Sissejuhatus õigusesse” käsitleb seda teemat pikalt, põhjalikult ja skemaatiliselt, mõnevõrra ülevaatlikumalt ja kokkuvõtlikumalt tegeleb sama küsimusega Sander Põllumäe 2009. aastal koostatud konspekt „Sissejuhatus õigusesse. Näiteid ja harjutusi õppeaine „Sissejuhatus õigusesse” HLSC5001 loengukursuse juurde”. Lisaks on koostatud sel teemal ka õpiobjekte: vaata kindlasti <http://stud.sisekaitse.ee/Mill/2sjokaasust100907/> ja spetsiifilisemalt pääste erialale loodud õpiobjekti <http://stud.sisekaitse.ee/pollumae/SjOlpaaste/index.html>. Esimene õpiobjekt annab sulle konkreetse kaasuse näitel detailse lahendiskeemi ja teine aitab üldisemalt mõista õigusliku juhtumi lahendamise etappe ja nende sisu.

Siinses kogumikus esitatud skeem põhineb eespool nimetatud teostel, kuid ei korda neid sõna-sõnalt.

Spetsiifilised lahenduskeemid

Samuti tasub meeles pidada, et eri õigusvaldkonnad võivad vajada spetsiifiliste kaasuste lahendamiseks spetsiifilisi lahenduskeeme või lahendusmetoodikaid. Olgu siinkohal viidatud avaliku õiguse õppeaines tutvustatavale põhiõiguste riive skeemile, haldusakti õiguspärasuse kontrollskeemile või karistusõiguses kasutatavatele skeemidele. Kuigi esmapilgul tunduvad kõik skeemid eripärased, põhinevad need siiski suuresti siin käsitletud baasmudelil.

Üldine lahenduskeem

Üldine kaasuse lahendamise skeem

Väga lihtsustatult võib öelda, et üldine õigusliku mõtlemise skeem põhineb loogilisel süllogismil (järelalus üldiselt üksikule). Loogiline süllogism näeb välja järgmine:

Loogiline süllogism

suur eeldus: lindudel on kaks tiiba;

väike eeldus: tuvil on kaks tiiba;

järeldus: tuvi on lind.

Õigusliku otsustuse juures tuleb suur eeldus leida õigusnormist ja väike eeldus kaasuse asjaoludest (elulistest asjaoludest). Mõlemad eeldused tuleb selgesõnaliselt ka siduda (järelaluda). Kohandades süllogismi kui võtet pisut detailsemalt kaasusülesande lahendamisele, saame järgmise sammujada:

Üldine lahendus-sammude jada

1. samm – loe kaasuse teksti;
2. samm – tutvu kaasuse küsimusega;
3. samm – leia asjakohane õigusnorm, esita hüpoteesi tunnused;
4. samm – leia elulised asjaolud ja seosta need hüpoteesi tunnustega;
5. samm – vajaduse korral korda samme 3 ja 4 ka õigusliku tagajärje puhul;
6. samm – tee järeldus õigusliku küsimuse kohta.

*Loe kaasuse teksti***1. samm – loe kaasuse teksti**

Kaasuse teksti tuleb lugeda tähelepanelikult (nt pane tähele, kas räägitakse suure tuleohuga ajast või tuleohtlikust ajast). Eelda, et faktide kohta väidetud vastab tõele (nt kui kaasuses väidetakse, et päästeametnik X oli ametnik, siis võid eeldada, et tegu on avaliku teenistuse seaduse tähenduses ametnikuga). Samast eeldusest ei saa sa aga lähtuda isikute endi väidete osas (nt kui kaasuses väidab päästeametnik X, et tema on ametnik avaliku teenistuse seaduse tähenduses, ei pruugi see nii olla ja seda asjaolu tuleb kontrollida). Pane kindlasti tähele kuupäevi.

*Tutvu küsimusega***2. samm – tutvu kaasuse küsimusega**

Kaasusülesande järel on tavaliselt esitatud konkreetne küsimus, millele tuleb vastus anda. Ole tähelepanelik ja vasta just esitatud küsimusele (mitte mõnele teisele küsimusele, mis sinu hinnangul kaasusest kerkib). Kui küsimus puudutab õiguslikku alust (näiteks, kas päästeametnikul oli õiguslik alus konkreetse teo tegemiseks), siis ei saa vastus keskenduda pädevusele ja vastupidi.

*Leia õigusnorm, esita hüpotees, sh:***3. samm – leia asjakohane õigusnorm ja esita selle hüpotees**

Õigusnormi leidmine on kindlasti keeruline ülesanne, arvestades nende rohkusega. Enne, kui katsud leida konkreetse normi, leia vastav seadus (kui kaasus puudutab nt päästeametniku tegevust tuleohutusjärelvalve läbiviimisel, uuri, milline seadus reguleerib tuleohutusjärelvalvet, kui aga kaasus puudutab nt päästeametniku teenistusega seonduvat, uuri, milline seadus reguleerib päästeametnike teenistussuhteid). Oluline on eelistada eriseadust üldseadusele (nt päästeametniku teenistussuhet puudutava kaasuse puhul on kindlasti asjakohaseks avaliku teenistuse seadus (ATS), sest päästeametnik on ametnik ATS tähenduses, kuid kui sama küsimus on reguleeritud ka päästeteenistuse seaduses, tuleb kindlasti eelistada viimast kui eriseadust). Samuti on oluline eelistada võimalikult konkreetset õigusnormi (madalama õiguse kohaldamise nõue. Kui isiku tuleohutusala kohustused saaks hea tahtmise korral tuletada ka põhiseadusest, siis on sealse normi abstraktsus reaalseks rakendamiseks siiski liiga suur. Seega tuleks eelistada konkreetset määrust, mis reguleerib täpselt nt ehitise suhtes kehtivaid tuleohutusnõudeid).

Eelista eriseadust

*Eelista
konkreetsset normi*

*Õigusnorm annab
vastuse küsimusele*

Asjakohane on seejuures norm, mis annab vastuse esitatud küsimusele. Seega, kui kaasuse küsimus puudutab pädevust (kas ametnik X oli kirjeldatud otsuse tegemiseks pädev?), tuleb leida õigusnorm, mis räägib konkreetseks teoks (otsuseks vms) pädevast ametnikust (nt päästeteenistuse seadus (PäästeTS) § 25 annab teada, et ergutuse kohaldamiseks on pädevus päästeasutuse juhi käskkirjaga volitatud struktuuriüksuse juhil).

Kui asjakohane õigusnorm on leitud, vii läbi normianalüüs, st esita selgesti õigusnormi hüpotees. Kui hüpoteesis on mitmeid tunnuseid, on soovitatav tunnused loeteluna selgesti välja tuua. Loetelu juures saab näidata, milline on tunnuste omavaheline suhe (kas kaks tunnust peavad koos esinema või võib nende vahel valida). Loetelu kasutamisel ära unusta, et lahenduskäik tuleb esitada siiski tervikliku ja seotud tekstina, mitte konspektilaadse märksõnade kogumina.

Hüpoteesi tunnuste juures pead silmas pidama järgmist: õigusnormis esitatud mõisted võivad vajada tõlgendamist, kasutatud määratlemata õiguse mõisted vajavad sisustamist ning mõnigi hüpoteesi tunnus vajab sisu täpsustamiseks teiste õigusnormide kasutamist.

Näide

Näide: *eelda, et asjakohaseks õigusnormiks on PäästeTS § 14 lg 1: Asutuse põhiülesannetest tulenevate teenistuskohustuste täitmisel hukkunud või teenistuskohustuste täitmisel saadud vigastuse tagajärjel surnud päästeteenistuja lastele, vanematele, lesele ning perekonnaseaduse alusel tema ülalpidamisel olnud isikutele maksab riik ühekordset hüvitist kokku hukunu kümne aasta palga ulatuses.*

Õigusnormi rakendamiseks tuleb esitada selle hüpoteesi tunnused, mis võiksid olla järgmised:

- 1) *peab olema päästeteenistuja, kes on*
- 2) *hukkunud asutuse põhiülesannetest tulenevate teenistuskohustuste täitmisel VÕI*
- 3) *kes on teenistuskohustuste täitmisel saadud vigastuste tagajärjel surnud.*

Selleks, et seda normi rakendada, tuleb esmalt selgeks teha mõiste „päästeteenistuja”. Päästeteenistuja mõiste leiame omakorda PäästeTS §-dest 3 ja 4. Seega tuleb need normid PäästeTS § 14 lg 1 rakendamisel appi võtta.

PANE TÄHELE!

Ära kunagi lisa õigusnormi kaasuse lahenduskäiku mehaaniliselt, lihtsalt kopeerides need õigusakti tekstist ja asetades oma lahenduskäiku. Selliselt esitatud normid on tekstiga seostamata ja muudavad teksti jälgimise raskepäraseks.

Seosta asjaolud hüpoteesi tunnustega

4. samm – leia elulised asjaolud ja seosta need hüpoteesi tunnustega

Õigusnormi saab vaid sel juhul rakendada, kui eespool esitatud hüpoteesi tunnused leiavad sobiva paarilise elulistest asjaoludest (õppeolukorras on selleks kaasuse kirjeldus). Seega uuri selles sammus veel kord kaasust ja leia hüpoteesi tunnustele vastavad asjaolud kaasuse tekstist. Väga oluline on seejuures hüpoteesi tunnuste ja eluliste asjaolude selge omavaheline seostamine. Kui oled esitanud hüpoteesi tunnused loeteluna ja nüüd esitad elulised asjaolud omaette loeteluna, siis jätad kahe loetelu kokku sobitamise lugeja ülesandeks. Ära seda tee, sest lugeja tahab jälgida terviklikku teksti. Hüpoteesi ja elulise fakti seostamine võib olla lihtne ja nõuda vaid paari lauset, kuid nii mõnigi kord võib see vajada põhjalikumalt selgitamist.

Näide

Näide: kui asjakohane norm kasutab mõistet „päästeteenistuja” ja kaasus räägib Mihkel Metsast, kes on päästja, siis vajame seostamiseks vaid normi, mis avab päästeteenistuja mõiste (PäästeTS § 3 lg 1), toob välja päästeteenistuja liigid (PäästeTS § 4 lg 1: päästeteenistuja on päästeametnik ja päästetöötaja) ning sätestab päästetöötaja ametinimetuseks „päästja”. Seega saame selgesti ja loogiliselt nentida, et päästeteenistuja kohta õigusnormis sätestatu laieneb ka Mihkel Metsale kui päästjale.

Samas, kui asjakohane õigusnorm kasutab määratlemata mõisteid (nt „abieluga sarnanevas suhtes olev elukaaslane” – ATS § 15 p 4), tuleb kaasuse lahendamisel esmalt ise sisustada määratlemata õigusmõiste (milliseid suhteid saaks üldse pidada abieluga sarnanevateks suheteks) ning seejärel põhjendada, miks ta leiab, et kaasuses kirjeldatud juhtum mahub või ei mahu määratlemata õigusmõiste sisu alla (kas kaasuses kirjeldatud suhe kahe inimese vahel mahub abieluga sarnaneva suhte määratluse alla ja miks kaasuse lahendaja nii arvab).

Õigusnormi tagajärje analüüs

5. samm – vajaduse korral korda 3. ja 4. sammu ka õigusnormi tagajärje puhul

Kui kaasuse küsimus puudutab mitte niivõrd seda, millal (mis tingimustel) võib ametnik teatud viisil käituda, kuivõrd seda, mida ametnik võib teha, ei piisa vastuse saamiseks vaid asjakohase õigusnormi hüpoteesi analüüsimisest, vaid uurida tuleb ka õigusnormi tagajärge. Selleks tuleb esmalt asjakohasest õigusnormist tagajärg selgesti välja tuua (mida konkreetselt tohib teha, ei tohi teha või tuleb teha, milline on käitumisjuhis selle normi kohaselt vms). Seejärel tuleb uurida, kas mitut tegu (reeglit) sisaldava õigusliku tagajärje puhul on kõik teod kohustuslikud (kuhjuv tagajärg) või võib nende hulgast valida (alternatiivne tagajärg).

	<p>Ka õigusnormi tagajärje analüüsimisel võib osutuda vajalikuks määratlemata õigusmõistete sisustamine või normis kasutatud mõistete tõlgendamine (kui norm lubab nõuda põlevmaterjali paigutamist <i>ohutusse kaugusesse</i> küttekoldest, tuleb avada „ohutu kauguse” mõiste). Kui käitumisvõimalused õigusnormi tasandil on selgeks tehtud, tuleb taas uurida kaasust, et saada aru, kuidas kirjeldatud olukorras käituti. Kaasuse asjaolud tuleb selgesti ja arusaadavalt seostada õigusnormi tagajärje analüüsiga ja teha järeldus, kas ametnik käitus õigusnormi kohaselt. Kaasuse eripärast tulenevalt võib lahendus seisneda ka hoopis käitumisvaliku soovitamises vms.</p>
<p><i>Tee lõppjärelendus</i></p>	<p>6. samm – tee järeldus õigusliku küsimuse kohta</p> <p>Nüüdseks oled oma lahenduskäiguga jõudnud lõpule. Analüüsivast osast nähtub küll juba selgesti sinu seisukoht, kuid selguse ja korrektsuse huvides tasub lõppjärelendus ka selgelt esitada (nt „Läbiviidud analüüsist järeldub selgesti, et ametnikul X ei olnud kõnealuse otsuse tegemiseks pädevust”). Lõppjärelduse selge sõnastamine lõpetab analüüsi ja loob tekstist tervikliku mulje.</p>
<p>JÄTA MEELDE!</p>	<p>Õigusnormi rakendamine ja õiguslik mõtlemine üldisemalt põhineb loogilisel süllogismil, mille võib lihtsustatult esitada nii:</p> <p>Õigusnorm – eluline asjaolu – seos</p>

<i>Näidislahend</i>	NÄIDISLAHEND
<i>Kaasuse asjaolud</i>	<p>Jüri Peet töötab Päästeameti Lõuna Päästkeskuses, tema ametinimetus on „päästespetsialist (meeskonna vanem)”. 27. novembri hommikul kl 9.00 lõppes tema järjekordne töövahetus ning Jüri Peet asutas end kodu poole minema. Seekordne vahetus oli olnud raske ja väsitav: terve eelmise päeva ja öö marutses väljas tugev sügistorm. Ilmateenistus oli küll ennustanud tugevat tuult, kuid see oli ootamatult tormiks kasvanud. Torm rasis majakatuseid ja suuri puid. Tormi tõttu oli meeskonnal vahetuse jooksul olnud mitu korda rohkem väljakutseid kui tavaliselt. Üks puu, mis tormile alla vandus, oli päästekomando hoone taga kasvanud pihlakas.</p> <p>27. novembri hommikul jõudis päästekomando pealik tööle tavaliselt kl 8.30 paiku. Vahetult enne kl 9 avastas ta, et nende hoone taga on mahalangenud puu. Kohe nõudis ta, et päästjad, kelle vahetus oli äsja lõppenud, jääksid veel paariks tunniks tööle. Komando pealik leidis, et mahalangenud puu tuli juppideks lõhkuda ja ära tassida.</p> <p>Jüri Peet oli sellist nõuet kuuldes pahane: „No mis selle puuga nüüd nii kiiret on! Ette ei jää see ju kellelegi, maja taga käivad ainult kassid ja mõned suitsumehed! Niigi oli raske vahetus ja nüüd jää veel ületunde ka tegema!”</p>
Õiguslik küsimus	<p>Kas komando pealikul oli õiguslik alus nõuda, et päästja Jüri Peet teeks ületunnitööd?</p> <p>LAHENDUSKÄIK</p> <p>1. samm – uuri kaasuse asjaolusid</p> <p>Loe kaasuse asjaolud hoolikalt läbi. Pane tähele, et seotud isikuid on kaks: üks neist päästja Jüri Peet ja teine komando pealik.</p> <p>2. samm – uuri kaasuse küsimust</p> <p>Kaasuse küsimus käib eelkõige tingimuste kohta, millal võib ületunnitööd nõuda. Samas ei ole välistatud ka pädevuse uurimine.</p> <p>3. samm – leia asjakohane õigusnorm, esita selle hüpoteesi tunnused</p> <p>Kaasuses on tegu teenistus- või töösuhtega. Kaks peamist õigusakti, mis seda valdkonda reguleerivad, on avaliku teenistuse seadus (ametnike teenistussuhted) ja töölepingu seadus (töötajate töösuhted). Pane siiski tähele, et teenistuste kohta on ka mitu eriseadust, päästes on selleks päästeteenistuse seadus. Seega peaksid lähtuma sellest, sest tegemist on eriseadusega.</p>

	<p>Asjakohaseks on õigusnorm, mis reguleerib, millal võib nõuda ületunnitööd. Leia seega PäästeTS § 20¹. Esita selle normi hüpotees selgesti, mõtle, kas kõik tunnused peavad esinema ühel ajal, ja asu kaasusest otsima igale tunnusele vastavat asjaolu. Ära unusta seostamist!</p> <p>4. samm – tee lõppjärelus</p> <p>Esita selgesti oma seisukoht, millele analüüsi tulemusel asud. Lõppjärelus võtab kokku sinu eelneva töö ja muudab analüüsi terviklikuks.</p>
<i>Terviklik lahenduskäik</i>	Terviklik lahenduskäik võiks välja näha nii:
<i>Kaasuse küsimus teejuhina</i>	Kas komando pealikul oli õiguslik alus nõuda, et päästja Jüri Peet teeks ületunnitööd?
<i>Teenistust reguleerib ka ATS, eelistan eriseadust</i>	Küsimusele vastuse leidmiseks peame pöörduma PäästeTS poole, sest kaasuses kirjeldatud juhtum seostub päästja töö- või teenistussuhtega (millistel tingimustel on õigus nõuda ületunnitöö tegemist) ning PäästeTS reguleerib nimelt <u>päästeteenistuse</u> korraldust ja <u>päästeteenistuja</u> õiguslikku seisundit.
<i>Jälgi õigusnormi viite korrektset vormistust</i>	PäästeTS § 20 ¹ lg 1 reguleerib erakorralist ületunnitööd päästeteenistuses. Selle sätte kohaselt võib päästeasutus päästeteenistujalt nõuda teenistusülesannete täitmist väljaspool tööaega, kui teenistusülesanded tulenevad erakorralistest asjaoludest ja need tuleb täita viivitamata.
<i>Esitan hüpoteesi tunnused</i>	Normi saab rakendada, kui on täidetud järgmised eeldused: 1) päästeteenistujalt 2) nõutakse teenistusülesannete täitmist väljaspool tööaega; 3) teenistusülesanded tulenevad erakorralistest asjaoludest; 4) teenistusülesanded tuleb täita viivitamatult.
<i>Määrän hüpoteesi iseloomu</i>	Õigusnormi hüpotees on kuhjuva iseloomuga, st kõik tunnused peavad esinema korraga.

<p><i>Esitan igale hüpoteesi tunnusele vastava kaasuse asjaolu</i></p> <p>Üks hüpoteesi tunnus vajab täiendavate õigusnormide kasutamist</p>	<p>Asun uurima, kas tunnused on täidetud:</p> <p>1) kas on tegemist päästeteenistujaga?</p> <p>Päästeteenistuja mõiste on avatud PäästeTS § 3 lg-s 1. Normi kohaselt on päästeteenistuja isik, kes on võetud tööle päästeasutusse päästeseadusest sätestatud ülesannete juhtimiseks, korraldamiseks või tegemiseks. Päästeteenistujad jagunevad päästeametnikeks ja päästetöötajateks (PäästeTS § 4 lg 1) ning päästeametniku ametinimetuseks on mh „päästespetsialist” (PäästeTS § 5 lg 1 p 7). Kaasuse asjaoludest on näha, et Jüri Peedi ametinimetuseks oli „päästespetsialist”. Seega saame väita, et Jüri Peet on päästeametnikuna päästeteenistujaks ja seega on hüpoteesi esimene tunnus täidetud.</p>
<p><i>Iga hüpoteesi tunnuse juures seon vastava kaasuse asjaolu hüpoteesi tunnusega (järelalus)</i></p>	<p>2) kas nõutakse teenistusülesannete täitmist väljaspool tööaega?</p> <p>Kaasuse asjaoludest nähtub, et Jüri Peet oli just oma vahetust lõpetamas, komando pealik nõudis täiendava töö tegemist pärast vahetuse lõppemist. Vahetuse lõppemisega peaks lõppema ka tööaeg, sest tööajaks peetakse tavapäraselt aega, kui töötaja täidab tööülesandeid. Seega nõudis komando pealik töötamist väljaspool tööaega ja ka teine hüpoteesi tunnus on täidetud.</p>
<p><i>Sisustan määratlemata õigusmõiste</i></p> <p><i>Seletuskirja leian Riigikogu kodulehelt, kuna ATS kohta on mitmeid seletuskirju, pean leidma sobiva (kus räägitakse ületunnitööst)</i></p>	<p>3) kas teenistusülesanded tulenevad erakorralisest asjaolust?</p> <p>Esmalt tuleb sisustada normis kasutatud määratlemata õigusmõiste „erakorraline asjaolu”. Seadusandja tahte mõistmiseks uurin seletuskirja. Ametnike teenistusala üldseadus on ATS, ka seal on ametnike ületunnitöö reguleeritud analoogselt PäästeTS-ga. Seega uurin ATS seletuskirja ja seal erakorralise asjaolu kohta esitatut. Seletuskirjas sisustatakse mõistet järgmiselt: „Erakorraliste asjaoludena tuleks käsitada ootamatu iseloomuga asjaolusid, mida ei saanud tavapärase töö planeerimise käigus ette näha.” Kaasusest nähtub, et ületunnitöö tingis tormis murdunud pihlakas. On ilmne, et pihlaka murdumine on erakorraline asjaolu, sest komando pealik ei saanud ega pidanudki saada seda ette näha. Samuti ei saanud ega pidanudki ta saada murdunud puu koristamist plaanipärase tööde hulka arvata. Seega on täidetud ka kolmas hüpoteesi tunnus.</p>
<p><i>Määratlemata õigusmõiste sisustamiseks kasutan tõlgendamisevõtteid (keeleline ja eesmärgipärane)</i></p>	<p>4) kas teenistusülesanded tuleb täita viivitamatult?</p> <p>Taas kord sisaldab õigusnorm määratlemata õigusmõistet – „viivitamatult”. Tavapäraselt mõistetakse selle all kohest tegevust, midagi, mis tuleb teha otsekohe, jalamaid. Ilmselt on ka seadusandja normis sama sisu silmas pidanud: ATS seletuskirja kohaselt peab olema tegemist ülesandega, mida ei ole võimalik edasi lükata. Eelkõige on jutt võimalike kahjude ärahoidmisest. Tähele tuleb panna, et norm räägib ületunnitöö <u>nõudmisest</u>, see on ametniku nõusolekust sõltumatu kohustus. Kaasuses oli pihlakas kasvanud komando hoone taga ja</p>

murdnud osa lamas seega krundi tagumises osa, mida kaasuse andmetel kasutasid vaid kassid ja suitsumehed. Seega ei takistanud murdnud puu kuidagi päästekomando igapäevast tööd. On kaheldav, kas sellises olukorras saame rääkida *hädavajadusest*, vajadusest *otsekohe* murdnud puu kõrvaldada. Seega asun seisukohale, et neljas hüpoteesi tunnus ei ole täidetud.

Teen lõppjärelduse

Eelnevast analüüsist nähtub, et ületunnitöö nõudmist võimaldava normi hüpotees ei ole täielikult täidetud ja seega ei anna see norm antud olukorras alust ületunnitöö nõudmiseks päästjalt Jüri Peetilt.

Alati ei ole loomulikult vaja ja isegi mitte otstarbekas analüüsi sedavõrd põhjalikult ja detailselt teha.

Lühiversioon lahendusest (otsustusstiil)

Lahenduskäigu saab esitada ka märksa kokkuvõtlikumalt:

Kuigi Jüri Peet on päästeteenistuja (PäästeTS § 5 lg1 p 7) ning PäästeTS § 20¹ lg 1 võimaldab põhimõtteliselt päästeteenistujalt ületunnitööd nõuda, ei ole kaasusest nähtuvalt murdnud puu kasutamine selline ülesanne, mis vajaks viivitamatult täitmist (murdnud puu lamas päästekomando hoone taga alal, mida komando oma igapäevase töö tegemiseks ei kasuta, igapäevast tööd puud ei takista).

On selge, et kaht lahenduskäiku eristavaks kriteeriumiks on põhjalikkus. Põhjalikkus ei pruugi alati olla hädavajalik, kuid selge on, et üksikasjalikum analüüs on veenvam. Õppimisel on seega mõistlik eesmärgiks võtta võimalikult põhjalik analüüs, et harjutada end õigusliku mõtlemise loogikaga.

KAASUSÜLESANDED

Kõik alltoodud kaasusülesanded tuleb lahendada analüüsisvas stiilis. Ole lahendamisel põhjalik, süsteemne ja täpne!

Ülesanne 1	Ülesanne 1
<i>Kaasuse asjaolud</i>	<p>Stiiven King armastas metsa, talle meeldis metsas olla ja sageli haaras ta metsarännakutele kaasa kogu oma pere. 24.07.2014 juhtus see taas: Kingade pere oli kaasa pakkinud paari päeva varustuse ja tegi metsas rännakut. Keskpäeva paiku jõuti mõnusale legendikule, kus Stiiven arvas õige olevat väikese lõunapausi pidada. Kuigi ette valmistatud lõkkeplatsi läheduses ei olnud, arvas ta, et piisab kõrgema rohu maha tallamisest. Stiiven tegi üles lõkke, pereema Stella lükkas toiduained grillvarrastele ja asus lõunasööki tegema.</p> <p>Tuul oli tõusnud, metsas ei pannud seda tähelegi, aga legendikul oli tuul päris vali. Isegi sedavõrd, et Stiivenil oli raskusi lõkke põlema saamisega. Põlevast lõkkest pillutas tuul aga hulgaliselt hõõguvaid osakesi laiali. Lastel oli lõbu laialt hõõguvatele tükikestele järele joosta ja neid jalgadega materdades kustutada. Ega nad kõigile järele jõudnud, kui tuulehoog tugevnes, oli hõõguvaid tükke rohkem, kui lapsed kustutada jõudsid.</p> <p>Legendikul lõkke ümber askeldavat ja piknikku pidavat perekonda silmas Päästeameti Põhja Päästkeskuse menetlusbüroo vaneminspektor Kaur Paju. Kaur läks viivitamatult perekonna juurde, tutvustas end ja esitas ametitõendi ning sõnas perepea Stiivenile: „Tulenevalt väga kuivast ja kuumast ilmast, on Päästeameti peadirektor oma käskkirjaga kehtestanud tuleohtlikuks ajaks vahemiku 01.07.2014–31.08.2014 ning näinud tuleohtliku alana ette kogu Eesti territooriumi. Tuleohtlikul ajal on kogu Eesti territooriumil keelatud metsa- ja muu taimestikuga ning turbapinnasega alal nii küttekoldevälise tule tegemine kui ka igasugune muu tegevus, mis võib põhjustada tulekahju. Seega rikute oma tegevusega tuleohutuse seadust. Ma nõuan, et te silmapilk lõpetaksite õigusrikkumise ning kustutaksite sel eesmärgil kohe lõkke. Lisaks on tuleohtlikul ajal üldse keelatud võõras metsas viibimine. See siin on RMK mets. Seega nõuan lisaks, et te kogu oma perekonnaga kohe metsast lahkuksite!”</p>

Õiguslikud küsimused

Stiiven King ei olnud aga oma arvates sugugi rumal mees ja ta esitas vastuväite: „Teil, härra Paju, ei ole siin midagi nõuda. Mina tean, et metsas teostab tuleohutuse üle järelevalvet Keskkonnaamet. Samuti ei ole me midagi rikkunud. See siin on riigi mets ja seega on meil õigus siin olla nii nagu kõigil teistelgi!”

Analüüsides kaasuse andmeid ja asjakohaseid õigusnorme, otsusta, kas:

- 1) Kaur Paju oli pädev ametnik antud olukorras tuleohutusnõuete üle järelevalve teostamiseks;
- 2) perekond King on lõkke tegemisega ja metsas viibimisega pannud toime õigusrikkumise;
- 3) korrakaitseaduse § 28 kohaselt võib korrakaitseorgan ohu või korrarikkumise avastamisel teha ettekirjutuse, millega nõuab ohu tõrjumist või korrarikkumise kõrvaldamist. Milliseid nõudeid (ettekirjutusi) saab Kaur Paju kaasuse asjaoludel esitada?

Lisa

Lisa: Päästeameti peadirektori käskkiri tuleohtliku aja ja piirkonna määramise kohta

Tuleohtliku aja määramine

Siseministri 27. detsembri 2011. a määruse nr 31 „Päästeameti põhimäärus” § 9 lõike 3 ning tuleohutuse seaduse § 16 lõigete 1 ja 3 ning Päästeameti peadirektori 13. aprilli 2011. a käskkirja nr 83 „Tuleohtliku või suure tuleohuga aja ja piirkonna määramise kord” alusel ning arvestades Eesti Meteoroloogia ja Hüdroloogia Instituudi tulehuindeksi arvutusi ning maastikutulekahjude esinemissagedust:

- 1. Määratud tuleohtlikuks ajaks 01.07.2014–31.08.2014 ning piirkonnaks kogu Eesti Vabariigi.*
- 2. Kommunikatsiooniosakonnal teha tuleohtliku aja määramine avalikult teatavaks, avaldades käskkirja Ametlikes Teadaannetes, ning korraldada asutusesisene teavitamine.*
- 3. Käesoleva käskkirja peale võib esitada halduskohtule kaebuse halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras ja tähtajal.*

(allkirjastatud digitaalselt)

Kuno Tammearu

Ülesanne 2

Ülesanne 2

Kaasuse asjaolud

Stiiven King armastas metsa, talle meeldis metsas olla ja sageli haaras ta metsarännakutele kaasa kogu oma pere. 24.07.2014 juhtus see taas – Kingade pere oli kaasa pakkinud paari päeva varustuse ja tegi metsas rännakut. Keskpäeva paiku jõuti mõnusale lagendikule, kus Stiiven arvas õige olevat väikese lõunapausi pidada. Kuigi ettevalmistatud lõkkeplatsi läheduses ei olnud, arvas Stiivel, et piisab ka kõrgema rohu maha tallamisest. Ta tegi üles lõkke, pereema Stella pikkis toiduaineid grillvarrastele ja asus lõunasööki tegema.

Tuul oli tõusnud – metsas ei pannud seda tähelegi, aga siin, lagendikul, oli tuul päris vali. Isegi sedavõrd, et Stiivenil oli raskusi lõkke põlema saamisega. Põlevast lõkkest pillutas tuul aga hulgaliselt hõõguvaid osakesi laiali. Lastel oli lõbu laialt hõõguvatele tükikestele järele joosta ja neid jalgadega materdades kustutada. Ega nad kõigile järele jõudnud – kui tuulehoog tugevnes, oli hõõguvaid tükke rohkem, kui lapsed kustutada jõudsid.

Lagendikul lõkke ümber askeldavat ja piknikku pidavat perekonda silmas Kaur Paju, Päästeameti Põhja Päästkeskuse menetlusbüroo vaneminspektor. Kaur läks viivitamatult perekonna juurde, tutvustas end, esitas ametitõendi ja sõnas perepea Stiivenile: „Tulenevalt väga kuivast ja kuumast ilmast on Päästeameti peadirektor oma käskkirjaga kehtestanud suure tuleohuga ajaks vahemiku 01.07.2014 – 31.08.2014 ning näinud tuleohtliku alana ette kogu Eesti territooriumi. Käskkirja kohaselt on suure tuleohuga ajal kogu Eesti territooriumil keelatud metsa- ja muu taimestikuga ning turbapinnasega alal nii küttekoldevälise tule tegemine, igasugune muu tegevus, mis võib põhjustada tulekahju, kui ka võõras metsas viibimine. Seega rikute te oma tegevusega tuleohutuse seadust. Ma nõuan, et te silmapilk lõpetaksite õigusrikkumise ning selleks kustutaksite kohe lõkke ja lahkuksite kogu perekonnaga metsast.”

Stiiven King ei olnud aga oma arvates sugugi rumal mees ja ta esitas vastuväite: „Teil, härra Paju, ei ole siin midagi nõuda. Mina tean, et metsas teostab tuleohutuse üle järelevalvet Keskkonnaamet. Samuti ei ole me midagi rikkunud. See siin on riigi mets, RMK mets, ja seega on meil õigus siin olla nii nagu kõigil teistelgi!”

Õiguslikud küsimused

Analüüsid kaase andmeid ja asjakohaseid õigusnorme, otsusta, kas:

- 1) Kaur Paju oli pädev ametnik antud olukorras tuleohutusnõuete üle järelevalve teostamiseks;
- 2) perekond King on lõkke tegemisega ja metsas viibimisega pannud toime õigusrikkumise;
- 3) korrakaitseaduse § 28 kohaselt võib korrakaitseorgan ohu või korrarikkumise avastamisel teha ettekirjutuse, millega nõuab ohu tõrjumist või korrarikkumise kõrvaldamist. Milliseid nõudeid (ettekirjutusi) saab Kaur Paju kaase asjaoludel esitada?

Lisa

Lisa: Päästeameti peadirektori käskkiri tuleohtliku aja ja piirkonna määramise kohta

Tuleohtliku aja määramine

Siseministri 27. detsembri 2011.a määruse nr 31 „Päästeameti põhimäärus“ § 9 lõike 3 ning tuleohutuse seaduse § 16 lõigete 1 ja 3 ning Päästeameti peadirektori 13. aprilli 2011. a käskkirja nr 83 „Tuleohtliku või suure tuleohuga aja ja piirkonna määramise kord“ alusel ning arvestades Eesti Meteoroloogia ja Hüdroloogia Instituudi tulehuindeksi arvutusi ning maastikutulekahjude esinemissagedust:

1. Määratakse suure tuleohuga ajaks vahemiku 01.07.2014.a – 31.08.2014.a. ning piirkonnaks kogu Eesti Vabariigi.
2. Kommunikatsiooniosakonnal teha tuleohtliku aja määramine avalikult teatavaks, avaldades käskkirja Ametlikes Teadaannetes ning korraldada asutusesisene teavitamine.
3. Käesoleva käskkirja peale võib esitada halduskohtule kaebuse halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras ja tähtajal.

(allkirjastatud digitaalselt)

Kuno Tammearu

Ülesanne 3	Ülesanne 3
<p><i>Kaasuse asjaolud</i></p>	<p>OÜ Väetisevaramu tegeleb väetiste jae- ja hulgimüügiga. Tegevus hõlmab muu hulgas ka väetise ladustamist OÜ territooriumil ja väetise transporti kliendini. Väetisi hoitakse OÜ lahtisel laoplatsil aunadesse laotuna. Kõige suuremas mahus tegeleb ettevõtte lihtlämmastikväetisega, mis sisaldab 34,4% üldlämmastikku, lisaks ammoniumlämmastikku (17,2%) ja nitraatlämmastikku (17,2%). Tegemist on ohtlike kemikaalidega, mis võivad ohustada tervist, keskkonda või vara. Kemikaalide kogus, mida OÜ ladustab, ületab vastava künniskoguse (s.o neid on rohkem kui künniskogus).</p> <p>26.03.2015 algatas Päästeameti kriisireguleerimisbüroo inspektor Madis Mehine järelevamenetluse OÜ Väetisevaramu suhtes. Järelevamenetluse tulemusena avastas inspektor Mehine, et OÜ Väetisevaramu veebilehel ei ole üleval ajakohastatud teadet avalikkusele (olemasolev teade on koostatud ja üles riputatud veebruaris 2011), samuti puudub olemasolevast teabest info, kuidas kavatsetakse võimaliku õnnetuse korral isikuid sellest teavitada (hoiatada) ja millised on isikute käitumiskohustused õnnetuse toimumisel. Sellest ajendatuna tegi inspektor Mehine OÜ-le Väetisevaramu ettekirjutuse, millega nõudis veebilehel oleva teabe ajakohastamist ning lisateabena hoiatamise ja käitumiskohustuste lisamist.</p> <p>OÜ Väetisevaramu juhatuse esimees oli ettekirjutusest kuuldes väga imestunud: „See ei ole lihtsalt võimalik! Meie ei ole kohustatud mingit teavet kodulehele üles riputama. Oleme seda teinud omal algatusel ja heast tahtest. Nüüd saame selle eest veel ka karistada. Teabe avaldamine on suurõnnetuse ohuga ettevõtete kohustus. Meie ei ole mingi suurõnnetuse ohuga ettevõtte, kuna me ei käitle kemikaale. Käitlemine on tootmine, kuid meie ei tooda, vaid tegeleme väetise müügiga. Pealegi, omal ajal hankisime tegevusloa Tehnilise Järelevalve Ametist. Sel juhul peaksid nemad siin järelevalvet tegema. Päästeamet ei puutu ju üldse asjasse.”</p>
<p>Õiguslikud küsimused</p>	<p>Analüüsides kaasuse asjaolusid ja asjakohaseid õigusakte, otsusta, kas</p> <p>(a) inspektor Mehisel oli pädevus kõnealuses olukorras järelevalve tegemiseks;</p> <p>(b) OÜ Väetisevaramu on eiranud talle õigusaktidega pandud kohustusi avalikkuse teavitamise osas (jälgige vastamisel OÜ Väetisevaramu seisukohta).</p>

Ülesanne 4	Ülesanne 4
<p><i>Kaasuse asjaolud</i></p>	<p>Tartus toimus ühel jaanuari laupäeva keskpäeval suur üritus, kuhu olid kokku tulnud inimesed üle kogu Eesti. Ürituse toimumise päev sattus olema väga külm – õues paukus peaaegu 25-kraadine pakane. Üritus lõppes u kl 15 paiku ning osalejad hakkasid kodudesse tagasi sõitma. Samas oli u kl 14 alanud suur lumetorm, mis kasvas paari tunniga sedavõrd ulatuslikuks, et muutis nähtavuse ja läbitavuse teedel peaaegu olematuks. Ka riigi põhimaanteedel ei olnud võimalik sõita, sest lund oli sadanud sedavõrd palju ja tugev tuisk ei võimaldanud juhtidel teed näha. Tallinna–Tartu maanteel jäi seetõttu lumme kinni suur autokolonn – kokku seisis teel üle 150 auto, inimesi jäi selles kolonnis autodega lumevangi peaaegu 600. Kuna ka õhutemperatuur oli oluliselt langenud ning küündis juba enam kui 30 külmakraadini, helistasid lumevangis olijad Häirekeskusesse, et abi saada.</p> <p>Päästeamet tegi tõsist koostööd Maanteeametiga ja ühiselt suudeti jõuda lumevangis autodeni. Kuna aga teed Tallinnani ei olnud võimalik puhtaks teha, tuli inimesed toimetada autodest ohutumasse kohta. Lähimaks võimalikuks kohaks oli Kõnnaku koolimaja, kuhu oli maanteelt umbes 3 kilomeetrit.</p> <p>Koolimaja vahetus läheduses elanud kooli direktor jõudis kiiresti kohale ning abistas kohal olnud päästetöö juhi korraldusel abivajajaid, keetes neile muu hulgas kuuma teed, mis oli inimestele hädavajalik külmale leevenduse saamiseks. Inimesed olid koolimajas varjul terve öö, hommikul torm vaibus, Maanteeamet suutis paari tunniga maantee läbitavaks muuta ning kl 11.45 lahkus koolimajast viimane seal varjul olnud inimene.</p> <p>Kaks nädalat pärast sündmusi esitas Kõnnaku vald (kooli pidaja) Päästeametile taotluse koolimaja kasutamisega tekitatud kulude hüvitamiseks. Kulunud oli vett, elektrit ja kütet (koolimaja oli puuküttega ja seda köeti sel päeval vaid abivajajate pärast). Päästeamet leidis, et sündmuse puhul oli tegemist hädaolukorraga, hädaolukorra seaduse § 23 annab õiguse asja, sh kinnisasja sundkasutamiseks ning sama seaduse § 43 lg 2 p 1 kohaselt ei hüvita riik loodusõnnetusest tingitud kulusid.</p>
<p>Õiguslikud küsimused</p>	<p>Otsusta kaasuse põhjal, kas kirjeldatud olukord võiks olla hädaolukord; kas vallale tuleb hüvitada koolimaja kasutamisega tekitatud kahju (vesi, elekter, küte eeldusel, et kulude tekkimine ja suurus on tõendatavad), tuginedes Päästeameti viidatud normidele või muudele õigusnormidele.</p>

Ülesanne 5	Ülesanne 5
<p><i>Kaasuse asjaolud</i></p>	<p>Kõnnaku linnas puitelamute piirkonnas oli ühe elamu ülemisel korrusel asuvas korteris puhkenud tulekahju. Selle kinnistu ja tema naaberkinnistu vahel kasvas vana puu, mis oli poolenisti kuivanud. Kuivanud oksad ulatusid põleva korteri akende lähedusse, teised oksad omakorda kõrval asuval krundil paikneva hooneni.</p> <p>Päästjad kustutasid tuld, päästetööde juht andis korralduse raiuda maha kahe kinnistu vahel kasvav puu. „Tuul on praegu nii heitlik, kui see peaks suunda muutma, võtab too kuivanud puu tuld ja ka naabrite hoone võib ohtu sattuda,“ leidis päästetöö juht. Kuna tema meeskonna päästjad oli tule kustutamisega hõivatud, kohustas ta sama elamu ülejäänud kahes korteris elavaid noormehi puu langetamise enese peale võtma. Noormehed olid küll mõnevõrra nõutud, sest nad ei olnud kunagi ühtki puud langetanud, kuid neil oli suur soov aidata ja end <i>tähtsana tunda</i>.</p>
<p>Õiguslikud küsimused</p>	<p>Kas päästetöö juhil oli õigus puu maha raiumiseks ja noormeeste tööle rakendamiseks? Milliste asjaoludega pidi päästetöö juht kõnealuste otsuste tegemisel arvestama?</p>

Ülesanne 6	Ülesanne 6
<p><i>Kaasuse asjaolud</i></p>	<p>Kõnnaku kesklinnas asus suur viiekorruseline büroohoone, milles tegutsesid mitmed ettevõtted (pika koridori peal oli palju ruume, igas toas tegutses eri ettevõtte). 23. märtsi hommikul sai Häirekeskus teate, et selle büroohoone ühe ruumi ukse vahelt immitseb tugevat suitsu. Naabrid kahtlustasid tulekahju. Selles ruumis tegutses AS Raamatupidaja.</p> <p>Päästemeeskond saabus kohale ja murdis ukse maha, sest AS Raamatupidaja esindajaga ei olnud büroohoone haldaja ega lähimad naabrid selleks ajaks kontakti saanud ning varuvõtit ei suutnud hoone haldaja kohe leida. Ukse maha murdmisega tekitati AS-le Raamatupidaja kahju u 100 euro ulatuses. Ruumi sisenedes avastas päästemeeskond, et kontoris tõepoolest põleb: põles prügikast ja ka selle läheduses olnud tugitool oli hakanud tuld võtma. Siiski ei olnud põleng ulatuslik ega väga ohtlik. Kustutustööks vajab päästemeeskond vett. Kontorihoone tuletõrjehüdrant asus kaks korrust allpool. „Ei hakka selle väikese põlengu pärast alla jooksuma, võtame koridoris olevad veetünnid ja kasutame neid,“ otsustas kohale sõitnud meeskonna vanem. Tõsi, koridoris oligi kaks joogiveetünni, mis kuulusid kõrvalruumis kontorit pidavale OÜ-le Ketraja.</p>
<p>Õiguslikud küsimused</p>	<p>Kui AS Raamatupidaja esindaja paar tundi hiljem kohale jõudis, oli ta küll tänulik tulekahju kustutamise eest, kuid esitas paar päeva hiljem Päästeametile selgitustaotluse, milles tahtis vastuseid järgmistele küsimustele:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kas päästjatel oli õigus murda maha AS Raamatupidaja kontori uks, tekitades selliselt AS-ile Raamatupidaja varalist kahju summas 100 eurot, arvestades, et tulekahju ei olnud ulatuslik ega ohtlik? 2) kas Päästeamet hüvitab AS-le Raamatupidaja ukse lõhkumisega tekitatud tõendatud kahju? <p>Ka OÜ Ketraja esitas Päästeametile küsimuse, kas Päästeametil oli õigus võtta OÜ-le Ketraja kuuluvat vett (kaks joogiveetünni) selle asemel, et kasutada hoones olevat hüdranti, ja kas Päästeamet hüvitab OÜ-le Ketraja vee kasutamisega tekitatud kahju summas 40 eurot.</p>

Ülesanne 7	Ülesanne 7
<i>Kaasuse asjaolud</i>	<p>Kõnnaku linnas puitelamute piirkonnas oli puhkenud tulekahju, põles ühe nelja korteriga elamu ülemisel korrusel asuv korter. Päästemeeskond tegi agaralt oma tööd. Meeskonnavanem vajab infot selle kohta, kes korteris elavad: mitu inimest seal elab ja kui mitu neist võis tulekahju puhkemise hetkel korteris olla? Ta soovis küsimusi esitada lähinaabritele. Proua Zinaida oli sündmusest sedavõrd häiritud, et liikus pidevalt ringi. Päästeametniku korraldusele paigal püsida ja küsimustele vastata proua ei reageerinud. Nii haaraski päästeametnik proua Zinaidal käsivarrest kinni ja kordas oma korraldust valjema häälega. Seepeale proua taltus ja andis küsimustele asjalikke vastuseid. Teist naabrit, proua Sirjet, küsitlema asudes palus päästeametnik proual päästeautos istet võtta, sest päästetööde müra ei võimaldanud hästi õues küsitleda. Autos selgus aga, et proua Sirje ei olnud sugugi koostööaldis. Temale hädas olevad naabrid ei meeldinud ja ta ei pidanud vajalikuks mingit teavet anda. Tema suhtumine oli väga üleolev. Selline lähenemine vihastas meeskonnavanemat: „Siin võib olla inimeste elu ohus ja teie lasete mingil naabritevahelisel tülil endast võitu saada! Kas teil häbi ei ole! Mõelge järele! Ma tulen kohe tagasi!” Päästeametnik lahkus autost ja lukustas enda järel ukсед. „Las mõtleb natuke järele,” mõtiskles päästeametnik endamisi. Tagasi auto juurde jõudis ta umbes 5 minuti pärast. Proua Sirje vastas vastumeelselt küsimustele, et autost pääseda.</p>
Õiguslikud küsimused	<p>Kas päästemeeskonna vanemal oli õiguslik alus naabrite küsitlemiseks? Kas küsitlemise õigus hõlmab ka isiku kinnihoidmist (proua Zinaidal käsivarrest kinni hoidmine) ja kinnipidamist (proua Sirje sulgemine autosse)?</p>

Ülesanne 8	Ülesanne 8
<p><i>Kaasuse asjaolud</i></p>	<p>Holger Saar-Savi töötas Häirekeskuse Põhja Keskuse päästekorraldajana. Ta oli kogenud päästekorraldaja, kes oli teinud seda tööd juba üle seitsme aasta. 07.12.2014 täitis ta teenistuskohustusi ning võttis kl 22.37 vastu hädaabiteate naisterahvalt nimega Piret Kotka, kes kaebas väga äkki tekkinud ja väga hullu peavalu ning sellega koos tõusnud kõrge palaviku üle. Holger Saar-Savi soovitas Piret Kotkal lihtsalt öö üle elada ja hommikul perearstile helistada. Seejärel lõpetas ta kõne. Holger torises kolleegile, et on nii tüdinud neist hilisõhtustest virisejatest, kes ei suuda valuvaigistit sisse võtta ja õigel ajal arstile helistada.</p> <p>Häirekeskuse Põhja Keskuse juhataja Peedu Vesi sai 15.12.2014 läbiviidud sisemise tööülesannete täitmise kontrolli tulemusena teada Holgeri 07.12.2014 hädaabiteate menetlemisest. Ta leidis, et sellise käitumisega on Holger eksinud rängalt töödistsipliini vastu ja rikkunud oluliselt teenistuskohustusi. Häirekeskuse Põhja Keskuse juhataja karistas Holger Saar-Savi distsiplinaarkorras noomitusega.</p>
<p>Õiguslikud küsimused</p>	<p>Analüüsid asjakohaseid õigusnorme ja kaasuse andmeid, otsusta, kas:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Häirekeskuse Põhja Keskuse juhataja Peedu Vesi oli pädev ametnik Holger Saar-Savile distsiplinaarkaristuseks noomituse määramiseks; 2) kas Holger Saar-Savi karistamine toimus õiguslikul alusel (tee see analüüs sõltumata eelmise küsimuse vastusest). NB! Küsimusele vastates lähtu eeldusest, et Häirekeskuse peadirektor on 13.03.2014 kinnitanud küsimustikud, millest tuleb juhinduda meditsiiniteadete menetlemisel. Küsimustele antud vastused aitavad jõuda selge otsustuseni, kas tegemist on kiirabi väljakutset vajava olukorraga või mitte. Küsimustikku Holger ei järginud.

Ülesanne 9	Ülesanne 9
<p><i>Kaasuse asjaolud</i></p>	<p>Holger Saar-Savi on päästekorraldajana töötanud Häirekeskuse Põhja Keskuses juba viimased seitse aastat. Ta ei ole just kõige eeskujulikum töötaja ja 20.12.2014 käskkirjaga on talle distsiplinaarkaristusena ka noomitus määratud, kuid oma tööga saab ta siiski enam-vähem hakkama. 01.01.2015 oli Holger teenistusülesandeid täitmas, kl 14.35 võttis ta vastu kõne meesterahvalt nimega Kaarel Riie, kes palus abi, sest tema vana telekas oli põlema läinud. „Palun saatke kiiresti tuletõrjujad, mul vana telekas põleb, kõik kohad on jubedat tossu täis. Kardan, et ei saa ise hakkama ja kogu mu korter võib põlema minna,“ oli härra Riie mures. Holger Saar-Savi teatas vastuseks: „Tõmmake telekas elektrikontaktis välja ja kustutage need leegid tekiga ära. Tuulutage toad ja hakake otsima uut telekat! Ilusat uue aasta algust!“</p> <p>Holgeri käitumine jõudis Põhja Keskuse juhataja kõrva. Too tegi Häirekeskuse peadirektorile ettepaneku distsiplinaarmenetluse algatamiseks. „Me peame Saar-Savi lahti laskma! Viimasel ajal ta muud ei teegi, kui vigu. Alles paar nädalat tagasi karistasime teda selle eest, et ta ettenähtud protseduuri ei järginud. Ja nüüd jälle! See vanem mees oleks võinud vabalt oma korterist ilma jääda ja kõik ülejäänud majaelanikud ka ohtu seada. Õnneks sai ta seekord ise hakkama ja midagi ei juhtunud, aga oleks ju võinud minna palju hullemini,“ seletas juhataja usalduslikus telefonikõnes peadirektorile.</p>
<p>Õiguslik küsimus</p>	<p>Analüüsid asjakohaseid õigusnorme ja kaasuse andmeid, otsusta, kas antud olukorras saaks Holger Saar-Savile määrata distsiplinaarkaristusena teenistusest vabastamise. Vastates lähtu eeldusest, et teenistuskohustuste rikkumine esines (oleks pidanud saatma päästemeeskonna appi) ja see on ka tõendatud.</p>

<p>Ülesanne 10</p>	<p>Ülesanne 10</p>
<p><i>Kaasuse asjaolud</i></p>	<p>OÜ-le Kasepuit kuuluvas laoruumis-töökojas oli puhkenud tulekahju, kuid nüüdseks olid päästetööd lõpule viidud ja päästemeeskond valmistus lahkuma. Ka tulekahju kustutamise ajal kohal viibinud OÜ Kasepuit juhatuse esimees oli samuti juba lahkunud, kuna tulekahju oli ju kustutatud ja nüüd oli vaja nõu pidada, kuidas edasi toimetada. Kohale oli jäänud vaid üks OÜ töötaja, kes elas töökoja lähedal ja tahtis päästjate lahkudes laoruumi ukсед sulgeda.</p> <p>Kohale jõudsid Päästeameti menetlusbüroo juhtivinspektor Kaarel Kase ja vaneminspektor Piret Musta. Nad sisenesid laoruumi-töökotta, et teha kindlaks, mis tulekahju põhjustas. Olles hea mitu tundi tööd teinud, avastasid inspektorid tulekahju tekke põhjuse. Inspektorid hõikasid eemal viibivale OÜ Kasepuit töötajale, et too võib ukсед sulgeda, ja lahkusid.</p>
<p>Õiguslikud küsimused</p>	<p>OÜ Kasepuit juhatajat häiris tugevalt asjaolu, et ametnikud OÜ Kasepuit ruumides omaette ringi käisid. Ta tunneb huvi, kas inspektoritel on üldse õiguslik alus tema ruumides ilma tema teadmata ringi jalutada ja kõike uurida. Analüüsi asjakohaseid õigusnorme ja kaasuse andmeid ning leia vastus juhataja küsimusele.</p>